

Historie Kongregace

Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje (SCM) je řeholní institut papežského práva (potvrzen dekretem dne 25. června 1976). Má své kořeny na Velehradě na Moravě (v České republice), v místě, které bylo v 9. století centrem působení slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Na svěřený úkol se věrozvěstové dobře připravili: pro slavení posvátné liturgie přinesli s sebou texty Písma svatého, které přeložili do staroslovanského jazyka a sepsali v originálně vytvořeném písmu. Tím se velmi zasloužili také o kulturní rozvoj a vzdělanost slovanských národů.

Svatí bratři ze Soluně, spolupatroni Evropy, jsou zářným příkladem apoštolů jednoty a společenství: jako hlasatelé evangelia církve ještě nerozdělené, jedné a univerzální, čerpali z bohaté byzantské tradice, ve které byli vychováni a vzděláni, a na území Velké Moravy vykonávali svou misionářskou činnost v plném sjednocení s římskou církví. Patří tedy k oběma církevním tradicím a stali se duchovním mostem mezi církví katolickou a pravoslavnou, zvláště pak u slovanských křesťanů.

Vznik Kongregace je jedním z plodů oživeného unionistického hnutí koncem 19. a začátkem 20. století, jehož mezinárodním i celocírkevním střediskem a ideovým pojítkem se stal Velehrad a duší olomoucký arcibiskup ThDr. Antonín Cyril Stojan (*22.5.1851, +29.9. 1923), neúnavný propagátor cyrilometodějské ideje jednoty křesťanů, zvláště slovanských, ve víře a iniciátor světových unionistických kongresů, které se pořádaly na Velehradě od roku 1907.

Na podporu svých unijních snah založil arcibiskup Stojan „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“, jehož prostřednictvím získal široce rozvětvenou základnu členů, kteří byli ochotni modlitbou, prací i hmotnými obětmi přispívat k dílu sjednocení. Měl v úmyslu založit řeholní kongregaci, která by se plně zapojila charitativní a pastorační činností do unijních snah církve. Arcibiskup Stojan však po krátkém dvouletém působení na olomouckém apoštolském stolci v roce 1923 zemřel.

Teprve rok po jeho smrti uskutečnila tento záměr odborná učitelka, sestra III. řádu sv. Dominika, Marie Růžena Nesvadbová (*3.3.1878, +12.3.1963), která s neobyčejným zájmem sledovala tehdejší unionistické proudy a ve Stojanově iniciativním cyrilometodějském hnutí, opřené o Velehrad, viděla „znamení doby“ a Boží volání, které čeká na konkrétní odpověď.

Zakládat a budovat řeholní společenství v letech po první světové válce, plných nepokojů a politických, sociálních i náboženských bouří, nebylo snadné. Sestra Marie Růžena Nesvadbová však byla žena statečná, velkorysá, s mimořádnými organizačními schopnostmi; především však byla ženou hluboké víry a důvěry v Boží pomoc, která dovedla pro své plány získat schopné a obětavé spolupracovníky i osobnosti velkého formátu. V těžkých začátcích nové Kongregace jí byl velkou oporou i pomocí její rodák Msgre Dr. Jan Šrámek (*11.8.1870, +22.4. 1956), tehdejší ministr zdravotnictví a sociální péče Československé republiky a pozdější předseda československé vlády, který vzal na sebe úkol vyřídit církevní a státní souhlas pro založení Kongregace sester cyrilometodějských a pečoval o její hmotné zabezpečení.

V přípravném období v letech 1924-1928 se utvářela Kongregace z původně laické Cyrilometodějské družiny, která se pod vedením sestry Marie Růženy Nesvadbové zaměřovala hned od počátku na plnění dvou charakteristických rysů budoucí Kongregace:

V charitativní činnosti - v péči o mentálně postižené děti - vyšla vstříc naléhavé potřebě té doby u nás. Jako odborná učitelka přišla do styku s mentálně retardovanými dětmi, které žily na okraji lidské společnosti. Ve snaze ulehčit jim těžký údel začala pro ně budovat ústavy a třídy pomocné školy, v nichž se jim dostalo pečlivého ošetření a přiměřené výchovy a výuky.

Při charitativní práci nezapomínala sestra Marie ani na druhý charakteristický rys budoucí Kongregace: na ekumenismus. Členky Cyrilometodějské družiny přebraly provoz exercičního a poutního domu Stojanov na Velehradě, který byl založen arcibiskupem Dr. Antonínem Cyrilem Stojanem pro pořádání exercičních a vzdělávacích kurzů pro laiky a pro ubytování poutníků a účastníků kongresů. Stojanov se tak stal sídlem velkých unionistických kongresů konaných v letech 1924-1936, na které se sjížděli teologové a odborníci z Východu i Západu, aby hledali cestu ke sjednocení církví ve víře. Jejich zásady a metody obnovy jednoty církve, postavené na vzájemném poznávání, studiu a vyjasnění sporných otázek, sblížení, modlitbě a dialogu, ovlivnily vývoj celé církve a pojetí ekumenismu na II. vatikánském koncilu.

Bohatá činnost Cyrilometodějské družiny se mohla rozrůstat jen díky obdivuhodné obětavosti a nadšení členek - kandidátek budoucí Kongregace. V přípravném období 1924-1926 byly položeny dostatečné základy pro existenci a činnost zamýšlené Kongregace, proto sestra Marie Nesvadbová požádala 2. února 1926 Arcibiskupský Ordinariát v Olomouci, by zřídil Kongregaci sester cyrilometodějských a potvrdil její Stanovy, které pro ně sestavil kanovník ThDr. Metoděj Marvan (*4.7.1875, +10. 5. 1943), docent církevního práva na diecézním bohosloveckém učilišti v Brně, duchovní otec, rádce a zpovědník sester v počátcích Kongregace.

Po delším jednání o některých bodech Stanov a po jejich nové úpravě ohlásila Arcibiskupská konzistoř v Olomouci panu prelátu Msgr Dr. Janu Šrámkovi jako zakladateli, že bylo z Říma povoleno kanonicky zříditi Kongregaci sester cyrilometodějských na Velehradě, a to výnosem posvátné kongregace pro řeholníky ze dne 17. srpna 1927. Olomoucký arcibiskup Dr. Leopold Prečan pak formálním dekretem ze dne 8. září 1928 prohlásil Kongregaci sester cyrilometodějských za kanonicky zřízenou. Státní souhlas k usídlení Kongregace v Československé republice byl udělen dne 21. března 1929.

První generální představenou se stala Matka zakladatelka, sestra Marie Růžena Nesvadbová. Za jejího vedení se Kongregace dále slibně rozvíjela a rostla také na poli výchovy. Matka Marie se rozhodla v Brně vybudovat gymnázium s internátem pro dívky - zejména pro dívky z venkova - aby i jim byla dána možnost hlubšího vzdělání a křesťanské výchovy, v níž viděla Matka Marie nejen účinnou cestu k ozdravení a posvěcení rodin, a tím i celého národa, ale i nejlepší službu příštím generacím. Sestry působily také jako katechetky na státních školách, přijímaly službu farních sester, zřizovaly mateřské školky, domovy důchodců i pečovatelskou službu. V roce 1933 rozšířila Kongregace své působení na Slovensko.

Činnost Kongregace se rozvíjela mnohostranně až do roku 1948 - nástupu komunistického režimu, který byl ostře zaměřen proti církvím a jejich činnost plánovaně ničil: církevní školy byly zrušeny, kláštery zabrány, sestry internovány v soustředovacích táborech, některé vyšetřovány a vězněny. Bylo zakázáno přijímat dorost. Sestry mohly pracovat pouze v ústavech sociální péče pod přísným dozorem stranických vedoucích a po dosažení důchodového věku musely odejít do centralizačního tábora v Bílé Vodě. A také právě zde, v internaci, zemřela 12. března 1963 sestra Marie Růžena Nesvadbová, zakladatelka Kongregace.

Krátký zlom nastal v letech 1968-1971, kdy bylo možné přijímat řeholní dorost a sestry se mohly zapojit do pastorace. V té době působil na Velehradě-Stojanově ThDr. Reginald Dacík OP (*21.1.1907, +21.4.1988), duchovní otec, rádce a formátor sester v duchu II. vatikánského koncilu. Započal též revizi Stanov. Ve spolupráci s P. Františkem Šilhanem SJ byly Stanovy a Směrnice přepracovány a po zkušební době byly s názvem Konstituce a Direktář Kongregace sester sv. Cyrila a Metoděje schváleny Posvátnou kongregací pro řeholníky a sekulární instituty dne 25. března 1982.

Až po roce 1989 se mohly sestry Kongregace vrátit zpět ke svému poslání a činnosti. V roce 1993 se naše Kongregace rozdělila na Českou a Slovenskou provincii a od roku 1997 působí též na jihovýchodní Ukrajině, kam sestry přešly po dvouletém působení v Rusku (1995-1997).